

Danielle STEEL

Dobrý boj

Danielle STEEL

Dobrý boj

Preložila Jana Seichertová

IKAR

Danielle Steel
THE GOOD FIGHT

Copyright © 2018 by Danielle Steel

All rights reserved.

Translation © 2021 by Jana Seichertová

Cover photography: Girls © Ildiko Neer/Arcangel Images

Background © Shutterstock

Slovak edition © 2021 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-8057-1

Milí priatelia,

som veľmi rada, že ste si vybrali túto knihu. Keď som pred odoslaním vydavateľovi naposledy čítala a upravovala text, znovu ma zarazilo, že Dobrý boj nie je iba zábavný príbeh (aj keď dúfam, že vás pobaví!). Dotýka sa aj niekoľkých veľmi dôležitých udalostí v dejinách sveta a Ameriky, ako aj stále aktuálnych problémov, napríklad diskriminácie Židov v druhej svetovej vojne a v nacistickom Nemecku alebo černošského obyvateľstva v období bojov za občianske práva, ktoré prebiehali v Spojených štátoch amerických v šesťdesiatych rokoch minulého storočia a predchádzajúcich bolestných časoch. Všetci si potrebujeme ustavične pripomínať, čo sa stalo v minulosti, aby sme sa zobudili a zabránili opakovaniu zla alebo jeho pretrvávaniu v našom modernom svete. Zločiny proti ľudskosti nemôžu a nesmú byť nikdy zabudnuté a pri ich skúmaní som sa aj ja veľa naučila!

Kniha rozpráva príbeh mladej ženy, zasadený do minulosti a pretkaný významnými historickými udalosťami. Starý otec ju od útleho detstva povzbudzuje, aby zmenila svet, nedala sa odradiť tvrdením, že je iba žena, ani zastrašiť predsudkami, ale pevne verila, že dokáže všetko, čo si zaumieni.

Nabáda ju, aby „viedla dobrý boj“ za ľudí, ktorí majú menej šťastia ako ona, a zasvätila mu svoj život, niekedy aj za cenu veľkých osobných obetí. Kniha hovorí o jej osobných stratách, ale najmä o jej obrovských víťazstvách v oveľa širšom meradle. Hlavná hrdinka je odvážna mladá žena, čo je veľmi inšpirujúce.

Dúfam, že jej príbeh sa vám bude páčiť a povzbudí vás, aby ste robili veľké aj malé kroky, plávali proti prúdu, keď to bude treba, išli za svojimi snami a bojovali za to, v čo veríte. Želám vám príjemnú zábavu pri jej čítaní!

S láskou

Danielle

*Venujem svojim úžasným, milujúcim,
odvážnym a milovaným deťom
Beatrix, Trevorovi, Toddovi, Nickovi, Sam,
Victorii, Vanesse, Maxxovi a Zare.
Budte verní sami sebe, bojujte za to, v čo veríte,
a nezabúdajte, že vás z celej duše milujem.
Navždy s láskou
mama/d. s.*

História niekedy vezme záležitosti do vlastných rúk.

– THURGOOD MARSHALL

hrdina v boji za občianske práva a deväťdesiaty šiesty sudca
Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických

Kapitola 1

Meredith McKenziová sa takmer dokonale pamätala na deň vo februári 1942, keď jej otec odišiel na vojnu. Ešte vždy videla gombíky jeho uniformy, v ktorej vyzeral veľmi vysoký. Spomínala si dokonca aj na vôňu peny na holenie, ktorú zacítila, keď ho pobožkala na líce. Stačilo, aby zatvorila oči, a zbadala ho pred sebou. Na ostatné chvíle toho dňa sa pamätala menej jasne, ale v duchu zreteľne videla plačúcu matku a otcových rodičov hľadiacich za odchádzajúcim synom. Starý otec vyhlásil, že je naňho hrdý. Jej otec narukoval hneď po útoku na Pearl Harbor a prideliili ho k útvaru armádných právnych služieb vo Washingtone, D. C. Mal tridsaťsedem rokov a jej matka Janet tridsaťtri. Meredith ešte nemala ani šesť. Otec im sľúbil, že ho budú môcť navštíviť vo Washingtone, len čo si tam trochu zvykne. Matka sa k nemu tísila a po tvári jej stekali slzy, zatiaľ čo stará mama sa tvárila pokojne. Starí rodičia sa prišli so synom rozlúčiť k nim domov. Robert tvrdil, že na železničnej stanici vypukne zmätok, a okrem toho neodchádza do zámoria ako mnohí iní muži, ktorí sa tam budú lúčiť s rodinami.

Keď im naposledy s úsmevom zamával a s batohom na chrbte, elegantnou dôstojníckou čiapkou na hlave a v ťažkom kabáte odišiel, starý otec vzal Meredith na prechádzku, aby sa Janet mohla so svokrou porozprávať a trochu spamätať. Janetini rodičia zomreli pred mnohými rokmi a okrem svokrovcov už iných príbuzných nemala.

„Vieš, prečo tvoj otec odchádza, však?“ spýtal sa jej starý otec, keď prechádzali okolo Central Parku. Meredith sa zamyslela a potom pokrútila hlavou. Dve spolužiačky jej prezradili, že ich otcovia sa chystajú narukovať. Ich však pošlú do New Jersey na výcvik a potom veľkou loďou do Európy, zatiaľ čo jej ocko bude ďalej pracovať ako právnik, ale vo Washingtone namiesto v New Yorku. Aj starý otec bol právnik. Matka nebola nikde zamestnaná, no prihlásila sa ako dobrovoľníčka Červeného kríža a Meredithina stará mama takisto. Budú tam pracovať spolu a matka jej už ukázala uniformu, ktorú bude nosiť. Vyzerala v nej ako ošetrovateľka. Dcére vysvetlila, že bude pomáhať pri odbere krvi, ktorá pomôže zraneným vojakom.

„Tvoj otec bude brániť našu vlasť a chrániť nás pred zlými ľuďmi, ktorí nám chcú ublížiť a zotročiť nás,“ vysvetlil jej starý otec. „Je to veľmi dôležitá práca. Sloboda je to najvzácnejšie, čo máme. Vieš, čo to znamená, Meredith?“ vážne sa spýtal, keď sa zastavili a sadli si na lavičku v parku. Merrie sa nad tým zamyslela a znovu pokrútila hlavou. Starý otec sa s ňou rozprával o dôležitých témach, ktorým občas nerozumela, ale páčilo sa jej, keď ich vysvetľoval a správal sa k nej ako k dospelej. „Sloboda znamená, že môžeme robiť to, čo je správne, a prijímať svoje vlastné rozhodnutia. Nikto nás

nemôže zastaviť alebo prinútiť, aby sme spravili niečo zlé. Niekedy musíme za slobodu bojovať, ako teraz tvoj ocko. Keby sme ju stratili, stali by sme sa otrokmi. Na svete sú zlí ľudia, napríklad pán Hitler v Nemecku, ktorý nás chce zotročiť. Všetci slobodní ľudia na svete v súčasnosti odchádzajú do Európy, aby ho zastavili. Keď sa vojna skončí, vrátia sa domov ako hrdinovia, rovnako ako tvoj otec.“

„Stretne sa vo Washingtone s pánom Hitlerom?“ vyvedala Meredith a Bill McKenzie sa usmial.

„Dúfam, že nie. Hitler je v Nemecku. Tvoj ocko bude poskytovať svojej vlasti, armáde a prezidentovi Spojených štátov právne služby.“ Meredith vedela, že otec a starý otec sú právnici, ale nebola si celkom istá, čo to slovo znamená. „Raz možno pôjde bojovať proti Hitlerovi, no predtým musí vykonať nejakú prácu vo Washingtone.“

„Stretneš sa s pánom Hitlerom, starý otec?“ zaujímala sa Meredith a Bill McKenzie pokrútil hlavou. V duchu si položila otázku, či s ním bude bojovať aj on. Z jeho reči usúdila, že to je zlý človek.

„Nie, nestretnem. Pred mnohými rokmi som bojoval vo vojne. Vtedy som odišiel do Francúzska.“ V prvej svetovej vojne bojoval odvtedy, čo do nej Spojené štáty vstúpili, a patril k šťastlivcom, ktorí sa z nej vrátili. Keď na ňu odchádzal, mal o dva roky menej než Robert teraz. William McKenzie, Meredithin starý otec, nedávno oslávil šesťdesiate narodeniny.

„Môžu byť právníkmi aj dievčatá, starý otec?“ spýtala sa po niekoľkých minútach premýšľania.

„Pravdaže môžu,“ dôrazne odvetil, pričom využil to, že sú sami. Robertovi sa nepáčilo, keď sa s Meredith rozprával

o takýchto témach, ale William McKenzie nevidel jediný dôvod, pre ktorý by sa vnučka nemohla stať právničkou a nastúpiť do rodinnej firmy, v ktorej on aj Robert pracovali. Pre ženu to bolo veľké rozhodnutie a raz ho bude musieť urobiť aj Meredith. Lenže Bill vedel, že rovnako ako posledná vojna, aj táto veľa zmení. Ženy vstúpia do pracovného procesu a prevezmú prácu, ktorú muži vykonávali v období mieru. A jedného dňa sa oblasti, v ktorých predtým mohli pracovať len muži, stanú dostupnými aj pre ženy.

Robert chcel, aby jeho dcéra kráčala v šľapajach svojej matky: vydala sa, porodila zopár detí a zostala v domácnosti. Bill si však rád predstavoval, že vnučka v živote dosiahne oveľa viac, hoci jej stará mama nikdy nepracovala. Bill sa s ňou oženil, keď mala devätnásť rokov. Roberta priviedla na svet ako dvadsaťročná a bola úžasná manželka. Lenže teraz žili v novom svete, ktorý patril novej generácii, a Bill sníval o tom, že vnučka sa stane súčasťou niečoho väčšieho. Bojovali za všetky druhy slobôd, nielen v Európe, ale aj doma.

„Možno aj ja budem právnička,“ zamyslene poznamenala Meredith, „alebo lekárka, alebo ošetrovatelka.“

„Môžeš byť, čímkoľvek budeš chcieť,“ vyhlásil. Potom sa chytili za ruky, prešli cez Piatu avenue a zamierili domov. Tieto súkromné chvíle s vnučkou miloval. Meredith bola bystrá, o všetko sa zaujímala a mala kopu otázok aj vlastných predstáv o živote.

Keď sa vrátili domov, matka a stará mama už na nich čakali s čajom, so sendvičmi a sušienkami. Meredith po prechádzke na chladnom vzduchu vyhladla. Zjedla dva úhľadne narezané sendviče aj sušienku a vypila pohár mlieka.

Potom odišla na poschodie pohrať sa s bábikami, zatiaľ čo dospelí zostali na prízemí a rozprávali sa o vojne. Na zvyšok toho dňa si už nespomínala, ale v ušiach jej ešte vždy zneli slová starého otca o slobode a o tom, že v dospelosti bude môcť robiť, čokoľvek bude chcieť, dokonca sa stať právničkou ako on a otec. Tá predstava ju nesmierne lákala.

Meredithina matka navštevovala jej otca vo Washingtone každý týždeň, no dcéru ani raz nevzala so sebou. Kým bola preč, Meredith bývala u starých rodičov a otca znovu uvidela až o niekoľko mesiacov, keď prišiel domov na dovolenku. Veľmi sa tešil, že ju zase vidí, a veľa času trávil rozhovormi so svojím otcom. Znepokojilo ho, že Meredith vie o vojne v Európe prekvapivo veľa. Starý otec jej vysvetlil, o čo v nej ide, a na svoj vek tomu rozumela až príliš dobre. Robert mu vyčítal, že sa s ňou rozpráva o takej chúlостivej téme.

„O vojne by si s ňou nemal hovoriť, otec. Má iba šesť rokov. Nemusí o nej vedieť.“

„Podľa mňa by mala. Nepodceňuj ju. Merrie je bystrá a pri opisovaní vojny nezachádzam do podrobností. Teraz mi povedz, čo si sa dopočul. Ako pokračujú boje v Európe?“ Bill dychtil po informáciách rovnako ako všetci ostatní.

„Nemci kruto trestajú Spojencov. Hitler sa snaží ovládnuť celú Európu. Utrpeli sme ťažké straty, ale nepriateľ takisto.“

„Nepočul si nič o tom, že by si mal ísť do zámoria?“ znepokojene sa ho spýtal otec, no Robert pokrútil hlavou.

„Zatiaľ nie. Usilovne ma zamestnávajú prácou za stolom. Niekoľkých z nás ešte potrebujú doma a okrem toho už nie

som dieťa, otec. Do boja posielajú mladých chlapcov.“ Vojna sa odohrávala prevažne vo vzduchu a z lietadiel vysadzovali parašutistov nad Nemeckom, Talianskom a Francúzskom. Ako dôstojník a vzhľadom na svoj vek sa Robert nemusel obávať, že sa zaradí medzi nich. Hovorili o tom, že ho pošlú do Anglicka s ostatnými armádnymi právnikmi na výpomoc Kráľovskému letectvu, ale napokon tam s nimi neodišiel.

Robert sa nepozrel do Európy ešte celé dva roky. Na starý kontinent sa dostal až v roku 1944 v rámci vojenskej operácie nazvanej Deň D. Poslali ho tam v marci a v júni sa zúčastnil na vylodení amerických, kanadských a britských síl na normandských plážach. V deň D mali spojenecké vojská stopäťdesiatšesťtisíc mužov a Robert bol jedným z nich. Potom zostal vo Francúzsku, kde oslobodzovali jednu dedinu za druhou, a na začiatku roka 1945 sa pridral k jednotke oslobodzujúcej koncentračné tábory v Nemecku. Roberta to hlboko zasiahlo. Auschwitz navštívil krátko po jeho oslobodení Rusmi a nikdy v živote nevidel nič strašnejšie. Bol aj členom jednotky, ktorá oslobodila Dachau. Vyhladnutí a tripiaci väzni, ktorých tam našli, im doslova zomierali v náručí. Požiadali o všetku dostupnú lekársku pomoc, ale väčšinou prišla neskoro. Mŕtvy ležali na sebe aj sa povalovali na zemi. Robert a ostatní muži sa neubránili slzám, keď pomáhali väzňom, ktorí prežili. Uvedomili si, že hrôzom vojny a zločinom proti ľudskosti, ktoré Hitler a jeho muži spáchali v Nemecku a celej Európe, sa krutosťou nič nevyrovná.

Pred návratom z Európy, po oslobodení Francúzska a kapitulácii Nemecka, sa Robert prihlásil do tímu právnikov, ktorý mal stíhať vojnových zločincov v Nemecku. Keď

sa vrátil do New Yorku, manželke aj rodičom vysvetlil, že jednoducho cíti povinnosť napraviť krivdy, ktoré tam videl. Janet mu prejavila pochopenie, ale otca Robertovo rozhodnutie ohromilo. V právnickej firme im chýbal a Billa McKenzieho práve vymenovali za federálneho sudcu, takže v Robertovej neprítomnosti ju nebude môcť viesť ani jeden člen rodiny. Hlavný partner firmy bol však schopný a situáciu mal pod kontrolou.

„Čo myslíš, ako dlho budeš preč?“ spýtal sa ho otec.

„Neviem,“ priznal Robert. „Rok alebo dva roky.“ Možno aj dlhšie. Nevedel to odhadnúť, lebo po návrate domov nedostal potvrdenie o svojom pridelení na ďalší mesiac. To by znamenalo, že v armáde zostane až do konca vojnových procesov, a proti tomu by nič nenamietal. Keď so slzami v očiach Janet opisoval, čo videl v Dachau, pochopila, ako veľa to preňho znamená, a s jeho rozhodnutím súhlasila.

Napokon dostal rozkaz, aby sa hlásil v Norimbergu, kde budú prebiehať súdne procesy. Už mali plnú väznicu mužov, ktorých chceli postaviť pred súd, aj veľa obetí, ktoré prežili ich zverstvá a boli ochotné svedčiť proti nim. Nacisti spáchali obrovské množstvo neľudských zločinov a počet ľudí, ktorých zabili, vyrážal dych. Robert sa mal stať členom Medzinárodného vojenského tribunálu zriadeného Američanmi, Britmi, Rusmi a Francúzmi, ktorí spolu vypracovali základné pravidlá súdneho procesu. Tribunál tvorili štyria sudcovia spojeneckých krajín a štyria hlavní žalobcovia. Predsedal mu sir Geoffrey Lawrence. Na procesoch mali početné zastúpenie aj právnici všetkých štyroch veľmocí a ich asistenti. Vymenovali žalobcov

aj sudcov. Procesy prebiehali v Justičnom paláci v Norimbergu, kde sa nachádzalo väzenie s dostatočnou kapacitou pre tisícdivsto väzňov. Len americký právnický tím tvorilo šesťstoštyridsať advokátov, analytikov, sekretárok a strážcov. Roberta poverili dokazovaním obvinení zo sprisahania, vznesených proti obžalovaným.

Po zdĺhavých rokovaníach Robertovi dovolili, aby si do Norimbergu priviedol rodinu, a sľúbili pre ňu zabezpečiť ubytovanie. Niekoľko domov prenajali dôstojníkom, ktorí sa chystali priviesť so sebou manželky a deti, ale členovia tribunálu to väčšinou neurobili. Meredith sa zdesila, keď jej rodičia oznámili, že sa na rok, dva alebo možno dlhší čas sťahujú do Nemecka. Mala deväť rokov a školu Marymount aj svojich priateľov si obľúbila. Starý otec jej vysvetlil, že sťahovanie jej poskytne skvelú príležitosť, aby sa naučila po nemecky, čo ju však ešte viac vyľakalo.

„Veď Nemci sú zlí, starý otec! Ocko predsa bojoval práve proti nim,“ pripomenula mu, akoby na to mohol zabudnúť.

„Všetci nie sú zlí, Merrie, a mnohí takisto trpeli v rukách nacistov. Mužov, ktorí spáchali zločiny, treba potrestať a touto veľmi dôležitou úlohou poverili tvojho otca. Mala by si byť naňho pyšná.“

Prvý raz sa jej však vojna mala dotknúť priamo a Meredith sa tam bála ísť. „Nemohla by som zostať doma s Adelaidou?“ prosila. Lásková gazdiná im varila a pracovala pre nich od jej narodenia. Meredith s ňou rada sedela v kuchyni a pomáhala jej lúpať hrach alebo čistiť fazuľové struky. Adelaide ju každé ráno vodila do školy a mala aj svoje vlastné deti.

Jediného syna jej zabili vo vojne, no ešte jej zostali dve dcéry. Adelaide Merrie milovala. McKenziovci sa s ňou dohodli, že sa im bude ďalej starať o byt, kým budú preč, a dcéru uistili, že po návrate domov bude na nich Adelaide čakať.

„Čo ak zabudnem hovoriť po anglicky? Ako tam budem chodiť do školy?“ panikárila Meredith. Rodičia a starí rodičia jej ustavične opakovali, že to bude skvelá príležitosť pre ňu, aby trochu spoznala svet, aj pre jej otca, aby pomohol iným ľuďom.

Robert odcestoval mesiac pred nimi a usilovne pracoval na svojej nemčine, aby ju dokonale zvládol ešte pred začiatkom súdnych procesov. Meredith s matkou sa napokon nasťahovali do malého domu, ktorý bol jednoduchý, ale dokonale uprataný. Vdova, ktorej patrilo, bývala v suteréne, kde si útulne zariadila menší byt. Tešila sa, že môže prenajať svoj domov Robertovi a jeho rodine. Po anglicky nehovorila, no pekla chutné sušienky a odporučila im mladú susedku Annu – ochotne im navarí, uprace a občas sa postará o Meredith. Anna prišla vo vojne o troch bratov a otca, finančne podporovala svoju invalidnú matku a Robertovi bola za ponúknutý plat vďačná. Chcel, aby učila Merrie po nemecky. Dúfal, že ak v Nemecku zostanú dosť dlho, prejde zo školy pre deti príslušníkov americkej armády do niektorej miestnej, ale Meredith sa tá predstava vôbec nepáčila.

Od príchodu do nového domova hľadela na fräulein Annu podozrievavo. Pekná mladá blondínka s ňou veselo rapotala po nemecky, ukazovala na rôzne predmety a učila ju správne vyslovovať ich názvy. Vlasy nosila zapletené a po útrapách vojny jej veľmi zredli, no bola ochotná a mi-

lá. Šesť mesiacov po príchode do Nemecka Janet zistila, že je tehotná, a veľmi sa jej ulávil, keď jej Anna slúbila pomoc aj s ďalším dieťaťom.

Meredith však správa, že bude mať sestričku alebo bračeka, vôbec nepotešila. Takmer desaťročná slečna rodičov upozornila, že keď už musí mať súrodenca, chce sestru. Robert a Janet diskutovali o možnosti, že by sa Janet vrátila domov a porodila tam. V Nemecku ešte vždy panoval zmätok, mnohí lekári boli Židia a zahynuli v koncentračných táboroch. Janet odmietla navštevovať nemeckého lekára, ale vojenský zdravotníci im poskytovali všetky potrebné lekárske služby. Tvrdila, že Roberta v nijakom prípade neopustí a že Meredith sa v škole darí a už si tam našla priateľov. Vojnové procesy sa ukázali komplikované, lebo bolo treba stíhať veľmi veľa zločincov, a tak neverila, že Robertovi sa podarí v blízkej budúcnosti vrátiť domov. Napokon sa rozhodli, že zostanú a že dieťa sa narodí v Nemecku. Meredith a fräulein Anna už boli dobré priateľky a Meredith hovorila plynulo po nemec-ky. Dokonca splnila otcov sen a prestúpila na miestnu školu.

Ich život v Norimbergu bol jednoduchý a pohodlný. Aj Janet tam bola šťastná, a keď sa v marci 1946 vypýtalo dieťa na svet, pôrod prebehol celkom hladko. Chlapcovi dali meno Alexander. Merrie mu odpustila mužské pohlavie a vyhlásila, že Alex je aj jej dieťa. Keď nebola v škole, pomáhala Anne starať sa oňho a všade ho nosila so sebou, čo buclátého chlapčeka nesmierne tešilo. Prvé krôčiky urobil k Merrie, a keď vošla do izby, zakaždým natešene zvýskol.

Robertovi rodičia sa prišli na dieťa pozrieť, len čo sa narodilo, a z nového vnuka mali obrovskú radosť. Bill takmer

každý deň sprevádzal syna do súdnej siene a procesy aj preklady svedeckých výpovedí naňho hlboko zapôsobili. Hrôzy, o ktorých hovorili svedkovia, boli jednoducho nepredstaviteľné. Robert niekedy vydržal o nich počúvať len vďaka uspokojujúcemu vedomiu, že je členom tímu, ktorý postavil nacistických netvorov pred súd, aby ich potrestal za spáchané zločiny. Bill chápal, prečo tam jeho syn zostáva – bolo to vskutku nesmierne potrebné. V Nemecku žili už vyše roka a nedalo sa odhadnúť, ako dlho to ešte potrvá. Bill však Roberta uistil, že hlavný partner vedie ich právnickú firmu obdivuhodne a že sa jej vynikajúco darí.

Jeden otcov návrh však Roberta doslova ohromil. „Mal by si niekedy vziať Merrie so sebou na súd. Píšu sa na ňom dejiny. Prospelo by jej, keby to videla na vlastné oči.“ Robert vedel, že otec to myslí vážne, no vzhľadom na svedecké výpovede, ktoré počúvali v súdnej sieni, hrôzy, o ktorých rozprávali svedkovia, dokumentárne filmové záznamy a fotografie, ktoré tam ukazovali, to vôbec neprichádzalo do úvahy.

„To nemyslíš vážne,“ zhrozil sa. „Otec, tvoja vnučka vie výborne po nemecky. Rozumela by im každé slovo.“ Bill používal veľmi účinný prekladací systém tribunálu, ktorý mu pomáhal dokonale porozumieť svedkom, a pri ich výpovedi mu niekoľko ráz vyhrkli do očí slzy.

„Tým lepšie,“ nedal sa Bill, „a pravdaže to myslím vážne. Celý svet by sa mal dozvedieť, čo sa stalo. Nikdy nesmieme dovoliť, aby na to ľudia zabudli.“

„Merrie má desať rokov.“ Veľa svedeckých výpovedí obsahovalo lekárske podrobnosti. Obete v nich opisovali experimenty, ktorým ich podrobovali v koncentračných

táboroch, a príšerné chirurgické zákroky. Tribunál už odsúdil dvadsaťtri nacistických lekárov.

„Ak nechceme, aby sa to ešte niekedy prihodilo, musíme to vykričať zo striech domov.“ Bill si s potešením všimol, že na súdnych procesoch s vojnovými zločincami sa každý deň zúčastňuje vyše tristo korešpondentov z dvadsiatich troch krajín a štyristo návštevníkov.

„Vôbec netúžim po tom, aby moje desaťročné dieťa zisťovalo, čoho boli tie obludy schopné,“ ticho namietol Robert.

„Prečo nie? Ak chceš, aby raz zmenila svet, musí sa dozvedieť, čo vlastne mení.“

„Buď taký láskavý a nezneužívaj ju na svoje križiacke výpravy!“ vybuchol Robert, ktorý už neovládol podráždenie. Procesy s vojnovými zločincami boli dôležité, ale podľa neho pre dieťa celkom nevhodné.

„Dúfam, že raz bude viesť svoje vlastné,“ zdôraznil starý otec. „Svet sa mení, a keď bude staršia, ženy už zrejme budú mať možnosť vyjadriť sa k týmto zmenám. Tak prečo nie ona?“

„Takúto budúcnosť si ja a Janet pre ňu neželáme,“ pripomenul mu znepokojený Robert. „Chceme ju ochrániť pred krutosťou sveta. Merrie nebude musieť vytiahnuť do boja. Ženy nepotrebujú ťažký život, ktorý považuješ za taký prospešný pre tento svet. Mala by sa vydať, priviesť na svet deti a poskytnúť manželovi útulný domov, aký poskytla jej matka mne.“ Svoje vyhlásenie nepovažoval za ponižujúce. Pripadalo mu správne.

„Meredith má na viac,“ tvrdohlavo zopakoval Bill. „Janet je ako tvoja matka. Obe sú rodené gazdinky a chcú sa

sústredovať len na svoje rodiny, občas si zájsť na módnu prehliadku a pravidelne hrať bridž. Naozaj si pre Meredith želaš toto, Robert? Na to je príliš bystrá. V tomto veku ju ešte môžeš ovplyvniť a ukázať jej, čo všetko bude môcť robiť, keď bude staršia.“

„Taký život by jej šťastie neprinesol,“ prísne vyhlásil Robert. „Ak jej budeš pliesť hlavu rečami o kariére právničky či naprávaní krívd sveta a zmeníš ju na Janu z Arcu alebo bojovníčku za slobodu, nikdy sa nevydá a nebude mať deti. Iste, niektoré ženy sa tak rozhodli, ale ja a jej matka si pre ňu taký život neželáme. Priniesla by tým obrovskú obeť a to nedovolím,“ varoval otca. „Ty si muž a môžeš robiť, čokoľvek si zmyslíš. Ona nie.“ Táto téma bola príčinou večných nezhôd medzi nimi a Robert nechcel, aby otec ovplyvňoval jeho dcéru a tlačil ju do rozhodnutí, za ktoré by napokon zaplatila privysokú cenu. Na rozdiel od otca si nemyslel, že to stojí za takú veľkú obeť.

„Zaspal si dobu,“ zavrčal naňho Bill. „Svet sa už zmenil viac, než si myslíš. Ženy majú teraz silný hlas a bude čoraz silnejší.“

„Nie je taký silný, ako sa domnievaš. Keď sa vrátíme domov, Meredith pôjde na vysokú školu ako jej matka a potom sa vydá. Nerob z nej čudáčku.“

„Máš dcéru s otvorenou myslou a dušou túžiacou po dobrodružstve,“ dohovárať mu Bill. „Nerob z nej ženu v domácnosti so žehliacou doskou v jednej ruke a s dieťaťom na boku. Svet potrebuje aj odvážne ženy, nielen odvážnych mužov, Robert. Pozri sa, čo tu robíš – odovzdávaš vojnových zločincov do rúk spravodlivosti.“ Bol hrdý na syna, že píše